EVROPSKÁ KOMISE

V Bruselu dne 15.11.2010
KOM(2010) 665 v konečném znění

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

o používání zemědělského poradenského systému podle článků 12 a 13 nařízení Rady (ES) č. 73/2009

OBSAH

1. Úvod ... 3
2. Rámec EU pro FAS ... 4
2.1. Právní rámec ... 4
2.2. Podpora FAS z fondů pro rozvoj venkova na období 2007–2013 ... 4
3. Uplatňování FAS členskými státy ... 5
3.1. Stav FAS v jednotlivých členských státech ... 5
3.2. Financování FAS ... 6
3.3. Hodnocení FAS ... 6
4. Zlepšení FAS v budoucnu ... 7
4.1. Objasnění FAS a poradenských služeb pro zemědělství ... 7
4.2. Oblast působnosti FAS ... 7
4.3. Objasnění úlohy poradců FAS oproti jiným subjektům působícím v oblasti podmíněnosti ... 8
4.4. Propagace FAS ... 9
4.5. Řízení FAS ... 10
5. Závěr ... 11

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

o používání zemědělského poradenského systému (FAS – Farm Advisory System) podle článků 12 a 13 nařízení Rady (ES) č. 73/2009

1. ÚVOD

Členské státy jsou povinny zřídit poradenský systém pro zemědělce v oblasti obhospodařování půdy a řízení zemědělských podniků (dále jen „zemědělský poradenský systém“ (FAS – Farm Advisory System)). FAS je významnou součástí reformy společné zemědělské politiky (dále jen „SZP“) z roku 2003 a měl být zaveden do roku 2007[1]. Cílem FAS je napomoci k tomu, aby si zemědělci více uvědomili vztahy existující mezi toky surovin a zemědělskými procesy na jedné straně a standardy týkajícími se životního prostředí, bezpečnosti potravin, zdraví zvířat a dobrých životních podmínek zvířat na straně druhé. Tento systém byl zaveden současně se systémem podmíněnosti, v jehož rámci je podpora ze SZP v plné výši vyplácena pouze zemědělcům, kteří splňují určité požadavky týkající se životního prostředí, bezpečnosti potravin, zdraví zvířat a dobrých životních podmínek zvířat. V rámci politiky rozvoje venkova existují dvě opatření, která mají členským státům pomoci zřídit poradenské služby pro zemědělství a zemědělcům pomoci tyto služby využívat. FAS je ve skutečnosti v prvé řádě nástrojem, který má zemědělcům pomoci splnit tyto požadavky, a tudíž zamezit finančním postihům v rámci podmíněnosti.

Podle čl. 12 odst. 4 nařízení Rady (ES) č. 73/2009 musí Komise zaslat Radě zprávu o používání FAS, k níž jsou v případě potřeby přiloženy odpovídající návrhy. To je účelem této zprávy – informovat Evropský parlament a Radu o stavu uplatňování FAS a navrhnout možná zlepšení. Tato zpráva vychází velkou měrou z informací, jež byly obdrženy od členských států v odpovědích na dotazník, a z hodnotící studie, která byla provedena pro Komisi[2]. FAS byl s členskými státy rozsáhle projednáván rovněž na pěti workshopech týkajících se FAS, které Komise uspořádala v období 2006–2010. Tato jednání se týkala obsahu, struktur, metod a nástrojů vnitrostátních poradenských služeb.

Lhůtou pro zřízení systému byl 1. leden 2007. Vzhledem ke skutečnosti, že počáteční období fungování systému trvalo od roku 2007 do roku 2009, a s ohledem na složitost požadovaných informací není dosud možné poskytnout podrobnou analýzu kapacity vnitrostátních zemědělských poradenských systémů nebo služeb, které tyto systémy poskytují zemědělcům. Účelem této zprávy proto není podat vyčerpávající přehled, nýbrž poskytnout vstupní údaje pro diskusi v Radě a Evropském parlamentu v průběhu roku 2010–2011.

---

1 Články 13 až 16 nařízení Rady (ES) č. 1782/2003.

2 http://ec.europa.eu/agriculture/eval/reports/fas/index_en.htm.

2. RÁMEC EU PRO FAS

2.1. Právní rámec

Každý členský stát má právní povinnost zřídit vnitrostátní FAS pro zemědělce. FAS musí zahrnovat přinejmenším povinné požadavky na hospodaření a požadavky týkající se „dobrého zemědělského a environmentálního stavu“ uvedené v článcích 4 až 6 nařízení Rady (ES) č. 73/2009. Oblast poradenství však není omezena na normy podmíněnosti: členské státy se mohou rozhodnout, že zařadí i jiné záležitosti. Každý vnitrostátní FAS může být provozován jedním či několika určenými orgány nebo soukromými subjekty. Od kontroly stavu SZP v roce 2008 se může každý členský stát (na základě objektivních kritérií) rozhodnout, které kategorie zemědělců budou mít k FAS přednostní přístup, aniž by byla na úrovni EU stanovena další kritéria.

Zemědělci využívají FAS dobrovolně a jsou i nadále odpovědní za opatření přijatá na základě získaných doporučení. V tomto ohledu není zemědělským poradenským systémem nijak dotčena jejich povinnost a odpovědnost dodržovat právní požadavky. Právní rámec EU však připouští, že zemědělci, kteří požádají o poradenství, jsou si s větší pravděpodobností vědomi toho, jak splnit právní požadavky. Při výběru zemědělských podniků ke kontrole se proto členské státy mohou rozhodnout, že budou tyto zemědělce považovat za zemědělce, kteří představují nižší riziko.

Hlavním cílem FAS je zvyšování informovanosti zemědělců o právních požadavcích EU. Poradenství je proto nutno jednoznačně odlišit od kontrol prováděných v rámci podmíněnosti nebo k zajištění souladu s odvětvovými právními předpisy. V této souvislosti musí členské státy zajistit, aby provozovatelé FAS nezveřejnili osobní nebo individuální informace či údaje, které získají v průběhu poradenské činnosti, jiným osobám než zemědělci, který dotyčný zemědělský podnik spravuje. Jedinou výjimkou z tohoto pravidla je případ, kdy provozovatelé FAS zjistí určitou nesrovnalost nebo porušení, pro které právní předpisy EU nebo vnitrostátní právní předpisy stanoví povinnost informovat veřejný orgán, zvláště v případě trestného činu.

2.2. Podpora FAS z fondů pro rozvoj venkova na období 2007–2013

FAS, jak je stanoven v prvním pilíři SZP, může být financován v rámci druhého pilíře, a to prostřednictvím dvou opatření[3].

Prvním je opatření, které spolufinancuje využívání poradenských služeb pro zemědělství ze strany zemědělců. Toto opatření má zemědělcům pomoci uhradit náklady vyplývající z využívání poradenských služeb k zlepšení celkové výkonnosti jejich zemědělského podniku. Tyto poradenské služby musí zahrnovat alespoň zákonné požadavky týkající se řízení a dobrých zemědělských podmínek a podmínek životního prostředí a normy bezpečnosti práce založené na právních předpisech EU. Tato podpora je omezena na 80 % způsobilých nákladů na poradenskou službu do maximální částky ve výši 1500 EUR. Orgány a subjekty vybrané pro poskytování poradenských služeb musí mít vhodné zdroje (včetně kvalifikovaného personálu, správních a technických zařízení a poradenských zkušeností a spolehlivosti) s ohledem na dodržování požadavků vyplývajících z podmíněnosti a norem bezpečnosti práce. Komise vypracovala pokyny týkající se podmínek pro poskytování podpory a upřednostnění určitých cílových skupin a četnosti

[3] Články 24 a 25 a 18. a 19. bod odůvodnění nařízení Rady (ES) č. 1698/2005.

poradenských služeb, využívání veřejných nebo neveřejných subjektů poskytujících poradenství a koordinace těchto subjektů a dozoru nad nimi.

Za druhé existuje opatření, které spolufinancuje zřizování poradenských služeb pro zemědělství. S cílem pomoci uhradit náklady na zřízení těchto služeb mohou členské státy poskytovat po dobu nejvýše pěti let postupně se snižující podporu.

3. UPLATŇOVÁNÍ FAS ČLENSKÝMI STÁTY

V lednu 2009 rozeslala Komise za účelem vyhotovení této zprávy strukturovaný dotazník týkající se organizace a zřízení FAS v členských státech. Tento dotazník obsahoval otázky týkající se například právních předpisů, subjektů odpovědných za koordinaci, certifikaci a kontrolu, prioritních skupin zemědělců, zeměpisného uspořádání, počtu a typu subjektů poskytujících poradenství, jejich specializace, počtu oslovených zemědělců, používaných metod, financování atd. Členské státy byly dotázány rovněž na počet nevyřešených otázek souvisejících s problémy, s nimiž se setkaly, a jejich návrhy ohledně budoucího rámce FAS, Odpovědi na dotazník poskytly údaje o uplatňování pro rok 2008. Tyto údaje a hodnotící studii týkající se FAS, kterou Komise zadala v roce 2009, lze shrnout následovně.

3.1. Stav FAS v jednotlivých členských státech

Ve většině členských států začal FAS plně fungovat teprve v roce 2008. Přípravné práce k zřízení FAS (schválení právních předpisů, zveřejnění výzev k předkládání nabídek, výběr subjektů poskytujících poradenství atd.) byly provedeny v roce 2007. V přibližně polovině členských států byl FAS zřízen jako zvláštní služba, která doplňuje stávající školící služby. V ostatních případech byl FAS spojen se stávajícími školícími službami.

FAS obecně (ve 24 členských státech) koordinují a dohlížejí na něj veřejné subjekty. Subjekty poskytující poradenství jsou vybírány prostřednictvím výzev k předkládání nabídek (14 členských států) a určením soukromých (5 členských států) nebo veřejných subjektů (5 členských států). Většina členských států stanovila práh pro minimální kvalifikace poradců na vysokoškolskou úroveň (bakalářské nebo magisterské studium).

Ve 14 členských státech se FAS důsledně zaměřuje na podmíněnost, zatímco ve zbývajících zemích poradenství zahrnuje širší otázky, například konkurenceschopnost zemědělských podniků, dopad zemědělských postupů na životní prostředí a podporu na provádění opatření v oblasti rozvoje venkova (např. agroenvironmentální závazky).

Dvěma přístupy, které se používají nejčastěji, je individuální poradenství v zemědělských podnicích (všechny členské státy kromě Spojeného království – Anglie) a diskuse v rámci malých skupin v zemědělských podnicích, přičemž tento druhý přístup často doplňuje první přístup. V jednotlivých členských státech pomáhají při poskytování poradenství počítačové informační nástroje a kontrolní seznamy. Ve 22 členských státech se první kontakt zemědělců s FAS uskutečnil prostřednictvím telefonních linek pomoci.

Dosud nedošlo ve větší míře k upřednostnění určitých skupin zemědělců, s výjimkou prvotní povinnosti upřednostnit zemědělce s přímými platbami přesahujícími 15 000 EUR. Některé členské státy uvedly, že se potýkají s problémy při oslovování malých zemědělských podniků. V celé EU byl počet zemědělců, kterým bylo poskytnuto poradenství v rámci FAS, poměrně omezený (v roce 2008 bylo individuální poradenství poskytnuto přibližně 5 % zemědělců, kteří dostávají přímé

platby). Hlavními příjemci FAS byly velké zemědělské podniky, které již jsou obeznámeny se stávajícími poradenskými službami.

3.2. Financování FAS

Zemědělci mají k individuálnímu poradenství v zemědělských podnicích bezplatný přístup (5 členských států), nebo částečně přispívají na náklady na toto poradenství (20 % až 50 % celkových nákladů), či tyto náklady hradí v plné výši (2 členské státy).

Opatření podporující využívání poradenských služeb zemědělci bylo naplánováno ve 20 členských státech se zahrnutím 1 123 000 zemědělců. Celkový rozpočet na období 2007–2013 činí 870,5 milionu EUR – 0,6 % celkových veřejných výdajů na rozvoj venkova, z toho byla částka ve výši 1,3 % vynaložena v prvních dvou letech, a to se zahrnutím 12 250 zemědělců.

Opatření podporující zřizování řídicích, pomocných a poradenských služeb bylo naplánováno v 7 členských státech, přičemž 4 členské státy (ES, MT, PT, IT) se zaměřily jednoznačně na FAS. Rozpočet na období 2007–2013 činí 172,9 milionu EUR, tj. 0,1 % celkových veřejných výdajů na rozvoj venkova, z toho byla 2 % vynaložena v prvních dvou letech.

3.3. Hodnocení FAS

Hodnotící zpráva týkající se FAS dospěla k závěru, že celkově FAS pomohl zvýšit povědomí zemědělců o vztazích existujících mezi toky surovin a zemědělskými procesy na jedné straně a standardy týkajícími se životního prostředí, bezpečnosti potravin, zdraví zvířat a dobrých životních podmínek zvířat na druhé straně. Za obzvláště účinné se považovalo individuální poradenství s využitím kontrolních seznamů, jelikož se jedná o velmi individualizovaný a strukturovaný způsob poskytování poradenství. V některých členských státech představovalo zřízení FAS vhodnou příležitost k přehodnocení a zlepšení širších poradenských a vzdělávacích informačních systémů v zemědělském odvětví.

FAS pomohl zemědělcům splnit požadavky vyplývající z podmíněnosti a to bylo hlavním důvodem, proč zemědělci systém využívali. Podpora poskytovaná v rámci FAS zvýšila rovněž dovednosti zemědělců v oblasti finančního řízení (účetnictví) a zlepšila vedení účetnictví s ohledem na povinnosti v oblasti podmíněnosti.

Celkově však byla účinnost FAS dosud omezená, jelikož si poradenství, které tento systém nabízí, vyžádalo jen málo zemědělců. Hodnotitelé vidí možnost zlepšení, jelikož v členských státech, které systém používají od roku 2005, oslovil FAS více zemědělců (až 20 % zemědělců, kteří dostávají přímé platby). V určitých případech mohlo předběžné financování poradenství některé zemědělce od využití FAS odradit.

Hodnotitelé považují za základní předpoklad FAS to, aby byl přístup zemědělců v EU k poradenství dobrovolný, jelikož jednání na základě rad je svou povahou dobrovolné – na rozdíl od povinných kontrolních/certifikačních systémů. Dosud FAS přispěl jen málo k zlepšení představy zemědělců o SZP. Zemědělci často FAS pokládají za systém, který se týká pouze podmíněnosti a souvisejícího systému kontrol zemědělských podniků, a to na něj vrhá negativní světlo. Objevily se však případy, kdy FAS uspěl při navazování důvěryhodných a účelných vztahů mezi zemědělci a poradci. Hodnotící zpráva doporučuje zachovat dobrovolnost a celkově pružnou strukturu FAS.

4. ZLEPŠENÍ FAS V BUDOUCNU

Na základě zkušeností z těchto prvních let uplatňování systému a hodnotící studie předkládá Komise níže uvedené návrhy na zlepšení. Tyto návrhy mohou mít podobu pokynů (doporučení) pro členské státy nebo si mohou vyžádat změnu stávajících právních předpisů EU.

4.1. Objasnění FAS a poradenských služeb pro zemědělství

(1) Je nutno objasnit pojmy „zemědělský poradenský systém“ a „poradenské služby pro zemědělství“. Výraz „zemědělský poradenský systém“ zahrnuje celkovou organizaci a různé veřejné nebo soukromé provozovatele systému, kteří poskytují „poradenské služby pro zemědělství“ zemědělcům v členských státech EU (článek 12 nařízení Rady (ES) č. 73/2009). Existence vnitrostátního FAS zaručuje, že si každý zemědělec může vyžádat a obdržet radu přinejmenším ohledně základních požadavků vyplývajících z podmíněnosti v oblasti životního prostředí, veřejného zdraví, zdraví zvířat a rostlin, dobrých životních podmínek zvířat a udržování půdy v dobrém zemědělském a environmentálním stavu. Je důležité jednoznačně rozlišovat mezi poradenstvím, což je výstup zemědělského poradenského systému, a pouhým poskytováním informací zemědělcům. „Poradenské služby pro zemědělství“ by měly posoudit konkrétní situaci zemědělce, a nikoli poskytnout pouze obecné informace. Poskytování informací o požadavcích týkajících se podmíněnosti je již povinné podle čl. 4 odst. 2 nařízení č. 73/2009.

(2) FAS má pomáhat nejen zemědělcům, kteří dostávají platby v rámci SZP, nýbrž všem zemědělcům v Evropské unii, včetně (například) specializovaných chovatelů prasat, kteří potřebují poradenství v souvislosti se směrnicí o dusičnanech.

4.2. Oblast působnosti FAS

(3) Požadavky vyplývající z podmíněnosti a ostatní povinnosti, jež musí příjemci dodržovat, by měly spadat do minimální základní oblasti působnosti FAS a jeho cílů, a to s ohledem na první i druhý pilíř. Na tyto požadavky by se mělo přiměřeně vztahovat poradenství FAS. FAS by měl v prvé řadě pomáhat zemědělcům dodržovat tato pravidla.

(4) K povinným prvkům, jež by měl FAS zahrnovat v rámci prvního i druhého pilíře, by měly patřit minimální požadavky týkající se používání hnojiv a přípravků na ochranu rostlin. Tyto požadavky jsou součástí podmíněnosti u zemědělců, kteří dostávají agroenvironmentální platby.

(5) Svým přednostním zaměřením na požadavky vyplývající z podmíněnosti již FAS zahrnuje mnoho postupů týkajících se změny klimatu – postupů, které snižují dopad zemědělství na klima a pomáhají zemědělským podnikům přizpůsobit se měnícím se a proměnlivějším klimatickým podmínkám[4].

[4] Například standard týkající se ochrany stálých pastvin, standard týkající se střídání plodin a meziplodin, standard týkající se minimálního pokryvu půdy, standard týkající se omezené kultivace v rámci minimální úrovně obhospodařování půdy, standardy týkající se hospodaření s posklizňovými zbytky, standardy týkající se zachování organické složky půdy a požadavky v rámci směrnice o dusičnanech týkající se používání a skladování statkového hnojiva. Všechny tyto požadavky stanoví meze pro

Stávající standardy v oblasti dobrého zemědělského a environmentálního stavu jsou zásadní pro zachování organického uhlíku v zemědělské půdě a k zajištění jejího udržitelného využívání. Může však být vhodné zařadit do rámce FAS zvláštní opatření v oblasti změny klimatu, například prověřování osvědčených postupů a uskutečňování zvláštních propagačních akcí v zemědělských podnicích, včetně poskytování poradenství týkajícího se technologií. Jedním ze způsobů jak zajistit, aby členské státy rozvíjely tyto kapacity, by mohlo být zahrnutí zvláštního odkazu zdůrazňujícího tuto potřebu do právního textu. Poradci mohou být velmi prospěšní při shrnování osvědčených postupů a zajištění lepší informovanosti zemědělců o těchto postupech. Na úrovni EU by bylo možno vypracovat souhrnný seznam osvědčených postupů. Poradci by mohli mít povinnost účastnit se zvláštní odborné přípravy, pokud jde o pochopení důležitých zemědělských postupů souvisejících se změnou klimatu a jejich šíření.

4.3. Objasnění úlohy poradců FAS oproti jiným subjektům působícím v oblasti podmíněnosti

(6) Členským státům je nutno připomenout jasný rozdíl mezi kontrolou (ověření a inspekce) a poradenstvím. Musí existovat jasné oddělení poradenství a kontrol. Zemědělec je každopádně odpovědný za svou činnost.

(7) Je důležité zachovat stávající pravidlo, že by poradci v žádném případě neměli předávat *individuální údaje* z navštívených zemědělských podniků inspektorům. I v případě, že by k tomu došlo anonymně, představovalo by to porušení zásady zachování důvěrnosti údajů. Rovněž poskytnutí údajů o kontrolách jednotlivých zemědělců poradcům může být kontraproduktivní, jelikož to může narušit potřebnou důvěru v poradce. Z důkazů vyplývá, že členské státy ne vždy zcela rozumí těmto zásadám.

(8) Poskytování *souhrnných* údajů z kontrol zemědělských podniků poradcům by mohlo být užitečné, nemělo by však být povinné. Pokud o to poradce požádá, aby mohl poradenství lépe zaměřit, může kontrolní orgán předat souhrnné údaje například o nejčastěji zjištěných případech nedodržování požadavků.

(9) Poradci FAS by neměli své úsilí omezit na pomoc zemědělcům při plnění praktických povinností v rámci podmíněnosti, nýbrž by měli rovněž vysvětlovat cíle těchto povinností a související politiky a to, jak přispívají k udržitelnému zemědělství. Zemědělec, který chápe důvody konkrétních povinností, je bude spíše plnit.

(10) Objevují se nová témata poradenství a zemědělec bude vyžadovat pomoc ohledně široké škály otázek – od hospodářských záležitostí přes ekologické otázky po ochranu přírody. Poradci FAS nebudou schopni odpovědět na všechny otázky, měli by však být dobře informovaní a schopni jednat jako „všeobecný odborník“ a v případě potřeby nasměrovat zemědělce na specializované poradce. Pokud zemědělec například potřebuje (pře)orientovat svou produkci a vyžaduje poradenství ohledně zemědělských trhů, měl by být poradce FAS schopen zprostředkovat zemědělci kontakt se službami, které se specializují na tyto záležitosti, nebo jej nasměrovat na zdroje příslušných

---

postupy, jež mají dopad na emise skleníkových plynů na úrovni zemědělských podniků. V rámci FAS jsou zahrnuty upřednostněním požadavků vyplývajících z podmíněnosti.

informací, například údaje o produkci. Podobný přístup lze doporučit v případě ekologického zemědělství. Zemědělci mohou například potřebovat rady týkající se přechodu na ekologické zemědělství nebo tržních příležitostí a lepších zemědělských postupů (viz rovněž návrh č. 19). Koordinační subjekty v rámci FAS by měly hrát důležitou úlohu při poskytování pomoci poradcům v síti, jako je poskytování kontaktních údajů specializovaných poradců a informací o tom, na jaké oblasti se specializují.

4.4. Propagace FAS

(11) Je nutno objasnit oblast působnosti opatření týkajícího se využívání poradenských služeb pro zemědělství, jak je vymezeno v článku 24 nařízení č. 1698/2005. Mělo by být objasněno, že zemědělec nemusí využít poradenství týkající se všech požadavků vyplývajících z podmíněnosti, aby mohl obdržet podporu na využívání poradenských služeb pro zemědělství[5]. To by mělo snížit administrativní zátěž, kterou opatření představuje pro zemědělce a správní orgány, a náklady zemědělců. Zemědělec bude moci rychleji požádat o proplacení svého podílu na nákladech na poradenství, jelikož již nebude muset čekat, dokud nebudou pokryty všechny oblasti podmíněnosti. Koordinační subjekty a poradci FAS by však měli i nadále věnovat potřebnou pozornost těmto povinnostem, které pro FAS představují hlavní záležitosti, jelikož zemědělci žádající o radu si nemusí vždy uvědomovat, že potřebují rady týkající se konkrétně podmíněnosti.

(12) Současně by povinné zahrnutí norem bezpečnosti práce v rámci opatření druhého pilíře týkajícího se využívání FAS mělo být pružné a omezené na příslušné prvky.

(13) Otázka četnosti uplatňování opatření týkajícího se využívání poradenských služeb pro zemědělství by měla zůstat otevřená. Členské státy dosud naplánovaly dvě až tři poradenské služby v období rozvoje venkova 2007–2013. Je třeba objasnit, že si zemědělec může vyžádat více služeb, například nejméně jednou ročně. Pružnost s ohledem na častější žádosti o poradenství spolu s pružností ohledně závazného rozsahu poradenské služby, jak je uvedeno v návrhu č. 11, zajistí lepší zaměření opatření a jeho větší přitažlivost. Náklady na každou poradenskou službu se sníží, jelikož budou omezeny na poskytování cílených doporučení v okamžiku, kdy je zemědělec skutečně potřebuje.

(14) Od roku 2003 se oblast působnosti podmíněnosti rozšířila. Zvýšily se rovněž náklady a očekávání od poradenství FAS překračujícího podmíněnost jsou vyšší než v roce 2003 vzhledem k novým problémům jako změna klimatu, záležitosti související s vodou, nutnost zachovat biologickou rozmanitost atd.[6]. Členské státy požadují, aby EU zvýšila rozpočet na poradenství pro

---

[5] Jako součást procesu zjednodušování v roce 2009 se jednalo o tom, zda by poradenství spolufinancované z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) mělo zahrnovat všechny oblasti podmíněnosti a normy bezpečnosti práce, jak je stanoveno v článku 24 nařízení Rady (ES) č. 1698/2005. Jako součást procesu slaďování zamýšlí Komise v září 2010 pozměnit nařízení Rady č. 1698/2005 s cílem zajistit větší pružnost opatření.

[6] Jednou z činností uvedených v bílé knize z roku 2009 s názvem „Přizpůsobení se změně klimatu“ (KOM(2009) 147) je „*prozkoumat schopnost zemědělského poradenského systému posílit odbornou přípravu, znalosti a přijímání nových technologií usnadňujících přizpůsobení*“. Další informace jsou

zemědělské podniky. Důsledek návrhů č. 11 až 13 by měl tuto vyšší poptávku uspokojit: zemědělci budou moci využívat cílené poradenství častěji a v souvislosti se širší škálou témat v rámci maximální částky podpory na poradenskou službu pro zemědělství ve výši 1500 EUR[7].

(15) Komise chce zdůraznit, že FAS je důležitý rovněž pro malé zemědělce. Tato skupina není v současnosti službami FAS náležitě oslovena, malí zemědělci jsou však přinejmenším stejně důležití jako ostatní, pokud jde o nutnost plnit povinnosti a možné nedostatečné povědomí o povinnostech. Navrhovaná opatření mají řešit rovněž tuto záležitost, členské státy by však měly být aktivní a uvážit, jak se zaměřit na zemědělce, kteří si dosud potřebu poradenství neuvědomují.

(16) Členské státy by měly udělat více pro propagaci FAS, například při zasílání tiskopisů žádosti zemědělcům přiložit seznam subjektů poskytujících poradenství nebo zajistit, aby inspektoři provádějící kontroly zemědělských podniků předali tento seznam zemědělci, pokud zjistí nějaké porušení.

(17) Aby byli zemědělci více informováni o FAS, měl by článek 4 nařízení Rady (ES) č. 73/2009 zahrnovat povinnost členských států poskytnout zemědělcům seznam poradců FAS.

4.5. Řízení FAS

(18) Komise důrazně doporučuje, aby koordinující subjekty v rámci FAS pořádaly pro všechny poradce základní a pravidelnou následnou odbornou přípravu, přinejmenším s ohledem na veškeré otázky týkající se podmíněnosti. Tato odborná příprava by měla zahrnovat jak povinnosti zemědělce, tak i související politiky. Odborná příprava je obzvláště zapotřebí v oblasti nových opatření, která se zabývají například změnou klimatu.

(19) Členské státy by měly vytvořit synergie mezi jednotlivými nástroji, jako je poradenství, odborná příprava, informování, školící služby a výzkum, přičemž by měly respektovat vlastnosti jednotlivých nástrojů, začlenit je však soudržným způsobem. Informace poradců ohledně praktického uplatňování požadavků vyplývajících z podmíněnosti mohou být obzvláště užitečné pro řídící orgány v oblasti FAS a podmíněnosti. Je proto důležité, aby subjekty působící v oblasti podmíněnosti, například poradci, koordinující subjekty v rámci FAS a řídící orgány v oblasti podmíněnosti sdíleli své poznatky o praktickém uplatňování požadavků vyplývajících z podmíněnosti. Mohli by například pořádat pravidelné schůzky za účelem výměny informací, a to jednou či dvakrát ročně.

(20) K zajištění soudržnosti mezi jednotlivými pilíři by mohla být prováděcí ustanovení v rámci druhého pilíře týkající se vhodných kvalifikací poradců FAS rozšířena na pravidla prvního pilíře týkající se FAS[8].

---

uvedeny v pracovním dokumentu GŘ AGRI Komise připojeném k bílé knize: „Přizpůsobení se změně klimatu: úkol pro evropské zemědělství a venkovské oblasti“ (SEK(2009) 417).

7 Článek 24 a příloha I nařízení (ES) č. 1698/2005.

8 Prováděcí pravidla v rámci druhého pilíře podle článku 15 nařízení Komise (ES) č. 1974/2006 stanoví, že spolufinancované poradenské služby pro zemědělství „*mají vhodné zdroje ve formě kvalifikovaného personálu*“. V pokynech k tomuto opatření se uvádí, že kvalifikace pracovníků mohou být stanoveny prostřednictvím minimální úrovně vzdělání nebo certifikace. Opatření v rámci druhého pilíře týkající se využívání poradenských služeb pro zemědělství je uplatňováno ve 20 členských státech.

(21) Členským státům se připomíná, že Komise sice nemá v úmyslu zvýšit administrativní zátěž, považuje však za zásadní FAS hodnotit a sledovat, zejména s ohledem na diskuse o budoucnosti FAS a o opatřeních týkajících se poradenských služeb pro zemědělství v SZP po roce 2013. Toto hodnocení by nemělo vést k zbytečné výměně údajů o výsledcích jednotlivých zemědělských podniků, ani k nadměrné administrativní zátěži. Je však nanejvýš důležité zajistit účinnost FAS posouzením kvantity a kvality vydaných doporučení (např. jejich užitečnosti a úrovně spokojenosti zemědělce).

5. ZÁVĚR

Na základě hodnocení uvedeného v této zprávě se Komise domnívá, že FAS je nezbytným nástrojem pro úspěšné provádění SZP. Zemědělci jsou podporováni ve svém úsilí o dodržování právních požadavků EU týkajících se životního prostředí, bezpečnosti potravin a zdraví a dobrých životních podmínek zvířat. Tím, že FAS pomáhá zemědělcům plnit tyto požadavky vyplývající z podmíněnosti, pomáhá zabránit tomu, aby přišli o platby ze SZP. Zemědělec, kterému je poskytnuto poradenství, s větší pravděpodobností rozumí svým povinnostem v oblasti podmíněnosti, a bude je tudíž ochotněji dodržovat.

Poradenské služby jistě nejsou v mnoha členských státech nové, mohou však být zaváděny postupně. Tím, že je každému členskému státu uložena povinnost zavést FAS, přijal zákonodárce strategičtější komplexní přístup. Úsilí vynakládané v jednotlivých členských státech dokládá důležitou úlohu, kterou mohou systém a koordinující subjekty v rámci FAS hrát při poskytování pomoci zemědělcům, aby pochopili a uplatňovali pravidla EU.

Počáteční období vyžadovalo značné úsilí, zejména od členských států, v nichž v minulosti nebyly poradenské služby dostupné vůbec, či bylo k dispozici pouze několik málo poradenských služeb. U ostatních členských států bylo zřízení FAS spíše otázkou koordinace stávajících služeb s cílem poskytnout zemědělcům jednotné kontaktní místo pro poradenství ohledně praktických otázek.

Od roku 2003 se s objevením nových problémů zvýšila očekávání od poradenských služeb. FAS by měl proto aktivně rozvíjet a zahrnovat záležitosti, které přesahují právní požadavky v rámci podmíněnosti.

Komise proto členským státům doporučuje:

- Zachovat širokou oblast působnosti FAS, avšak s pravidly, která je nutno dodržovat jako základní minimální rámec.
- Zdůrazňovat úlohu poradce FAS jako „všeobecného odborníka“, který zemědělce v případě potřeby nasměruje na specializované poradce.
- Používat souhrnné údaje z kontrol zemědělských podniků s cílem pomoci poradenství lépe zaměřit a současně mít na zřeteli velký význam, který má zachování důvěrnosti údajů získaných při poskytování poradenství. Poradce FAS by měl vystupovat jako „všeobecný odborník“ spojující veškeré jednotlivé aspekty zemědělského hospodaření s celostním přístupem. Měl by zemědělcům vysvětlit nejen požadavky EU, nýbrž rovněž jejich cíle a související politiky.
- Propagovat FAS prostřednictvím zvláštních opatření, jako je využívání vhodných příležitostí k tomu, aby byl zemědělcům předán seznam poradců, a zajištění, aby byly osloveny rovněž malé zemědělské podniky.

- Zlepšit řízení FAS a zajistit sdílení poznatků mezi jednotlivými subjekty působícími v oblasti podmíněnosti. Koordinující subjekty v rámci FAS by měly zlepšit synergie mezi jednotlivými nástroji, jako je poradenství, odborná příprava, informování, školící služby a výzkum. Je velmi důležité FAS hodnotit a sledovat.

Komise se dále domnívá, že jsou nezbytná tato opatření:

- Objasnit pojmy „FAS“ a „poradenské služby pro zemědělství“ a jednoznačně odlišit poradenství od pouhého poskytování podrobných informací a zajistit, aby se FAS zaměřil na všechny zemědělce v EU.
- Zahrnout do minimální oblasti působnosti FAS minimální požadavky týkající se hnojiv a přípravků na ochranu rostlin, jak jsou stanoveny ve vnitrostátních právních předpisech, a vyzdvihnout potřebu zvláštních opatření týkajících se změny klimatu.
- Vysvětlit úlohu poradců FAS oproti jiným subjektům působícím v oblasti podmíněnosti a doporučit jednoznačné oddělení poradenství a kontrol zemědělských podniků.
- Propagovat FAS zavedením pružnosti, pokud jde o obsah a četnost uplatňování opatření týkajícího se využívání poradenských služeb, a uložit členským státům povinnost poskytnout zemědělcům seznam poradců FAS.
- Zlepšit řízení FAS tím, že se bude vyžadovat, aby měli poradci vhodnou kvalifikaci a byli pravidelně školeni, přičemž školení pořádají koordinující subjekty v rámci FAS.

Tato opatření mohou vést k legislativním změnám v balíčku po roce 2013.